No. 2 Acht en dertigste Jaargang. (Eerste Kwartaal.) 1890.

DE BAZUIN.

Stemmen uit de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland.

(Ten voordeele der Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 10 Januari 1890.

Joël II : 1a, Blaast de bazuin!

Is het voor ulieden wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn? Hagg. 1 : 4

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post *f* 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika *f* 1.75. Voor Z.-Afrika *f* 3. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1–10 regels *f* 1; elke regel meer 10 cts. Boekh. advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
H. BULENS,
WINTERSWIJK.

Advertentiën en bestellingen vrachtvrij te adresseeren aan den DRUKKER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Officiële Berichten enz., Stukken der Medewerkers, en Buitenl. Bladen aan DE ADMINISTRATIE TE KAMPEN; (dHr. C. MULDER.) — Binn. Bladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan DE REDACTIE TE AMSTERDAM; (Ds. W. H. GISPEN). —

Kerkelijke en Gemeentelijke Berichten, enz.

VAN DE SYNODALE COMMISSIE.

Ontvangen voor de Gemeente te Bergum.

Van J. K. en H. O. te U.
elk lid een cent . . f 2,25

Namens de Syn. Comm.,
J. NEDERHOED, Secr.

Middelstum, 6 Jan. 1890.

BIBLIOTHEEK.

Als laatste werken, nog bij het eindigen van het zevende lustrum der Theologische School ontvangen:

1. »Franciscus Burmannus de zoon, de Harmonie der vier Heilige Evangelisten, Amsterdam, 1739, 2 dl. 4to." Van een ouden Vriend J. L. Buhrmann te Amsterdam.

2. »Cornelius van Rie, Bijbelopeningen van Genesis tot de Openbaring van Johannes, Amsteldam, 1772, 3 dl., h. f. b. Van C. de Jong, een broeder in den Heere te Dordrecht.

Nota: Het werk van Adrianus Haemstedius, vermeld in het voorgaande nommer, is het Martelaarsboek.

Thans, ofschoon steeds boeken als geschenk voor de bibliotheek met dankzegging ontvangen worden, is het *zevende* lustrum der school gesloten.

Het zevental is wellicht voor sommigen, zooals in vele gevallen, belangrijk. Voor mij althans, die het tachtigste jaar te boven ben, kan geen verder lustrum verwacht worden. Het verblijdt mij zeer, als bibliothecaris van onze Theol. School, nu nog de blijken van belangstelling, door het toezenden of aankoopen van echt gereformeerde werken, te hebben mogen vermelden.

Nu kan, gelijk vroeger is gezegd, door hetgeen gedrukt zal worden op het schutblad van al die boeken, zelfs de nakomelingschap, bij welzijn, herinnerd worden aan de belangstelling der Christelijke Gereformeerde Kerk in echte Gereformeerde werken, bij het sluiten van het zevende lustrum onzer Theologische School.

Dank, nogmaals hartelijk dank aan allen, die hiertoe hebben medegewerkt.

S. VAN VELZEN,
Bibliothecaris.

NIJMEGEN, 29 December 1889. Moest de gemeente op den eersten Kerstdag vernemen, dat Ds. Boss van Vrijhoeven-Capel voor de roeping naar hier bedankt had, Zondagavond na de godsdienstoefening werd onder leiding van onzen geachten leeraar tot predikant dezer gemeente beroepen Ds. A. Brink van Almkerk. Geve de Heere ZEerw. licht en wijsheid, om eene Hem welbehagelijke en ons verblijdende keuze te doen, is de wensch en bede van kerkraad en gemeente.

Namens den Kerkraad der Chr. Ger. Gemeente,
ALBT. ROMPELMAN, Scriba.

—

HOLWERD, 30 December 1889. Deze dag was voor de gemeente alhier een dag van groote blijdschap; het zoo lang gewenschte oogenblik brak aan, dat de gemeente in het bezit werd gesteld van een eigen Leeraar, die op plechtige wijze door onzen Consulent Ds. Bootsma van Blija werd bevestigd en daarna als onze leeraar, den herdersstaf over ons opnam. Blonk in menig oog een traan bij deze gelegenheid, het waren voor ditmaal geen tranen van droefheid maar van blijdschap; ja bij sommigen was het alsof daar binnen een stem weerklonk, toen men Ps. 103 : 1 aanhief, verheug u met beving! Moge de Heere de gebeden verhooren en de wenschen vervullen, welke bij die gelegenheid werden geuit, want dan zal het aan niets ontbreken. Niemand meene echter dat nu al onze behoeften vervuld zijn. O neen! Maar Hij die het meerdere gaf, zal ook het mindere niet onthouden immers? Ons oog zij op Hem, onze verwachting van Hem, wiens ook het goud en het zilver is. Hij zelf bewerke nog vele harten tot mededeelzaamheid en neige de gemeenten, die tot nog toe niets deden, om ook nog iets te doen naar vermogen voor de kleine gemeente alhier. Voorts bedanken we al de Broeders, die ons gedienst hebben van hunne gaven en talenten zoowel als van hunne goederen, en wenschen hun allen het loon den getrouwen beloofd.

Namens den Kerkeraad der Chr. Geref. Gem.,
R. V. D. MEER, Scriba.

—

ROUVEEN, Januari 1890. Waren wij als naar gewoonte op den Oudejaarsavond met de gemeente vergaderd in ons kerkgebouw, om nog eens bepaald te worden bij en op het zoo bijna afgeloopen jaar, zoo werden wij dadelijk na het eindigen der godsdienstoefening zeer geschokt en verontrust, daar onze zoo zeer geachte Herder en Leeraar, de WelEerw. Heer Ds. J. van Anken, ons bekend maakte, eene roeping te hebben ontvangen van de gemeente te Genemuiden. De Heere de Koning zijner Kerk, geve hem in dezen weg zijn wil te kennen en te betrachten, opdat hij eene Hem welbehagelijke keuze moge doen, kon het in zijn raad bestaan, dat wij eerlang van hem mochten hooren, ik blijf bij u. Dit is onze wensch en bede.

Namens den Kerkeraad,
A. KISTEMAN, oud-scriba.

—

EZINGE, 1 Jan. 1890. Heden morgen werd de gemeente grootelijks verblijd, toen zij uit den mond van haren geliefden leeraar Ds. L. S. Jongsma hoorde, dat ZEerw. voor de roeping der gemeente te 't Zandt had bedankt. Zegene de Heere dit besluit tot heil van gemeente en leeraar, en doe Hij hem nog lang tot zegen onder ons werkzaam zijn.

Namens den Kerkeraad,
D. E. WIERINGA.

—

HIJKEN, den 5 Januari 1890. Heden morgen, op den eersten rustdag van het jaar 1890, werd onze gemeente met groote blijdschap vervuld, niet alleen dat wij de heerlijke zegenwenschen uit den mond van onzen geachten leeraar mochten hooren, maar bovenal dat hij de gemeente bekend maakte, met een biddend opzien tot God de vrijmoedigheid te hebben verkregen, om voor de roeping van de gemeente te Oudekerk te bedanken. De Heere stelle hem verder tot een zegen voor deze zijne gemeente en Hij vervulle spoedig de ledige plaats van de gemeente Oudekerk, is de wensch van kerkeraad en gemeente.

J. OOSTERLOO, scriba.

—

OLDEBOORN, 6 Januari 1890. Des voormiddags van den 2n Kerstdag l.l. nam onze geachte leeraar Ds. O. J. Geerling zegenend afscheid van de gemeente, naar aanleiding van de woorden van Paulus Hebr. 13 : 8, na een bijna 6-jarig verblijf alhier. Na het uitspreken van den zegen werd ZEerw. staande toegezongen Ps. 134 : 3. Onze wensch en bede is, dat de Heere ZEw. in de gemeente te Holwerd moge stellen tot een uitgebreiden zegen, en dat ook de ledige plaats alhier moge vervuld worden met den man zijns raads.

Namens den Kerkeraad,
A. E. HAASDIJK.

—

Ontvangen voor de Theol. School.

Van de Gem. te	Vlissingen	f 9,17
„	Serooskerke	„ 22,—
„	Vrijhoeve-Cappelle c. a.	„ 8,—
„	Krabbendam	„ 7,—
„	Maassluis	„ 16,15
„	Velp	„ 23,46
„	Leiden (Hooigracht	„ 27,72
„	Joure (6 Dec. coll.)	„ 13.55
„	Mildam idem	„ 4,35
„	Baambrugge idem	„ 5,—
„	Genderen idem	„ 21,63
„	Uithuizen idem	„ 27,—
Door J. A. Delhaas te Rotterdam van de Vereen. „Bidt den Heer des Oogstens enz.		„ 12,—
Door J. Singels te Rotterdam gevonden in de kerkcollecte		„ 2,50
Van de Gem. te	Gorinchem	„ 36,38
„	Herwijnen	„ 9,46⁵
„	Hardinxveld	„ 5,44
„	Zuilichem	„ 2,85
„	Poederooien	„ 2,—
„	Langerak	„ 7,73
„	Gameren	„ 7.45
„	Noordeloos	„ 10,25
„	Vuren	„ 1,20
Nagekomen gift op de Collecte der Gem. 's Hertogenbosch, zie vorige Bazuin		„ 90,00

J. NEDERHOED,
Penningm.

Middelstum, 6 Januari 1890.

—

Ontvangen voor de Uitbreiding der Theol. School de volgende Jaarlijksche bijdrage.

Classis Assen.
Class. Collectant corresp. *Ds. G. A. Zahn* te Vries.
Vries.

H. Janssens	f 5,—
M. Swartewolt	- 5,—

Classis Warffum.
Class. Coll. Corresp, *Ds J. Duursema* te Uithuizen.
Uithuizen.

Ds. J. Duursema	- 2,50
J. van Huizen	- 5,—
C. Weber	- 1,—
Johs. Steinweg	- 1,—
O. J. Bouwman	- 2,50
N. J. Bouwman	- 2,50

Classis Walcheren.
Class. Coll. Corresp. *Ds. A. Littooij*, te Middelburg.
Middelburg L. D.

Gemeente	- 22,13

Classis Gorinchem.
Class. Coll. Corresp. *Ds. P. Biesterveld* te Gorinchem.
Gorinchem.

A. Blankers	f 25,—
P. v. Wijk	- 2,50
N. N.	- 5,—
N. Vermeulen	- 1,50
C. Smits	- 2,—
C. Bergeijck	- 2,50
Ds. P. Biesterveld	- 2,—
Herwijnen.	
M. H. Bok	- 2,50
L van Zee	- 1.—
H. de Fockert Azn.	- 3,—
Wed. van Vuren	- 1,—
Hardinxveld.	
J. W. Moen	- 5,—
GIFT IN EENS.	
Van G. B. te Gorinchem	- 5,—

J. NEDERHOED,
Middelstum, 6 Januari 1890. Algem. Thesaurier.

—

Ontvangen voor de Zending.

Door J. Kassies Wz., v/d. Chr. Jongel.-vereen. te N. Pekela	f 11.50
Nieuwjaarsgift van X. IJ.	- 1,—
Uit het busje van N. Pot te Velp	- 6,50
Door C. de Does, van een Zondagavond-gezelschap te Broek op Langendijk	- 3,—
Van J. K. en H. O. te U.	- 1,25
Door Ds. Groenewegen, gev. in het kerkzakje te Hoogeveen	- 5,40
Door Ds. Duursema te Uithuizen, v/d. cents-vereen.	- 35,—
Door idem, de coll. op het Jaarf. der Jongel.-vereen.	- 9,93
Door Ds. v d. Sluis, coll. v/d Jonged.-vereen. „Dorkas" te Stroobos	- 3,—
Door Ds. Pilon te Heemse, v/d. Heer V. te H.	- 1,—
Door Hoofdonderw. J. v. d. Berg te Stiens, v/d. kinderen der Chr. school te Britsum-Stiens	- 5,—
Door idem, v/h. Zondagsschoolfeest op Tichelwerk	- 1,41
Door Ds. Sluijter te Boskoop, van een huisvader	- 6,—
Door Ds. Sijpkens te Delfzijl, spaarpenningen van kinderen	- 2,50
Door Ds. Lauckart, uit het kerkzakje te Westerbork	- 2,—
Door W. Bultsma, uit de Zend.-bus Mildam (1889)	- 4,—
Van A. P. te Sappemeer	- 25,—
Van T. de Haan te Nieuw-Vennep	- 4,—
Nieuwjaarsgave van Hoogenraad te Delft	- 1,70
Door H. J. Langhout, Nieuwjaarscoll. op de Zondagsschool te Giessendam	- 8,—
Door Ds. Donner wat volgt:	
Van N. N. te 's Hage uit 't Zend.-busje „Ps. 86 : 9 en 10"	- 2,03⁵
Door H. Pot, uit het busje der Chr.-Jongel.-vereen te N. Pekela (bovenende)	- 5,80
Door J. B. Eekman, v/d. vereen. „Het Mosterdzaad" gev. in 't kerkzakje te Hellevoetsluis	- 2,50
Van N. N. te Rijnsburg	- 3,—
Een vrije gift van L. P. D. te L.	- 15,—
Van N. N. te Veenwoudsterwal	- 2,50
Uit 't Catechisatiebusje van Ds. Holster te Leiden	- 5,—
Uit de Javaan van G. v. d. Eijkel Antzn. te Rijnsburg	- 16,—
Van de wed. Klaas Noort te Rijnsburg	- 1,25

Doesburg, 7 Jan. 1890. B. DE MOEN,
Penningm.

Zending onder Israël.

Door Ds. Bouma, Terneuzen:

gevonden in de collecte	f 1,—
Uit het busje van Mej. N. Pot te Velp	- 7,—

Wat is het toch aangenaam voortdurend gelden te ontvangen uit plaatsen en van personen, die reeds meermalen in ons boek voorkomen, dit bewijst wel dat het liefdevuur, voor Israëls bekeering, nog niet is verdoofd. Daarom ook voor bovenstaande onzen hartelijken dank. E. KROPVELD, Secr.-Pngmr.

—

Inw. Zending in Friesland.

Ontvangen nog in 1889 door Th. Douma van de Chr. Jongel.-V. te Oudeschoot	f 5,00
K. Alkema coll. op het jaarf. der Chr. Jongel.-V. te Midlum	- 3,19
W. Bultsma uit de Zendingsbus te Mildam	- 4,00

Met hartelijken dank zoowel voor de laatste gift in 't oude jaar als voor de twee eerste in 't nieuwe door den penm.:

Boxum, Jan. '90. G. BRAMER.

—

Inwend. Zend. in Noord-Brabant.

Ontfangen:

Door Ds. Duursema te Uithuizen van de Centsvereen. der Jongel-vereen.	f 13,38

In 't begin, maar ook aan 't eind van '89 ontfingen we uit Uithuizen krachtigen steun. Hartelijk dank er voor. Van de Kerkeraden die ons jaarlijks steunen, ontvingen we weer de vaste bijdragen. De Commissie kan niet genoeg haren dank hiervoor betuigen. Weldra hopen we de mededeelingen te kunnen zenden. Dan zal het blijken, hoezeer we allen steun behoeven. Namens de Comm.,

's Bosch, 3 Jan. '90. JS. VAN DER LINDEN.

—

Het Prov. Chr.Ger. Weesh. te Middelharnis.

De onderstaande collecten en particuliere giften werden door ons ontvangen:

Van de Gem. te Hoogvliet	f 6,97⁵
„ Boskoop	- 10,—
„ Helvoetsluis	- 12,69
Van Ds. K. B. van Diemen te Bodegraven van iemand die onbekend wenscht te blijven	- 10,—
Van den Heer A. W. S. & Co. te Vlaardingen ½ ton haring.	

Voorts ontvingen wij voor het Kerstfeest:

Van den Heer A. C. K. te Rotterdam 36 keurige boekjes.	
Van den Heer P. C. v. d. Berg te Vlaardingen de coll. der Zondagsschool	- 6,61
Van den Heer D. Konwenhoven te Delft coll. der Zondagsschool	- 10,45
en bijeenverzameld door eene Zuster	- 3,15
Per den Heer D. Eggink te Leiden:	
Van C. v. d. G.	- 1,—
F. v. D.	- 0,50
Gebr. D.	- 2,—
W. F. L.	- 0,50
N. B. Jz.	- 1,—
P. R.	- 0,50
A. R.	- 2,—
Mej. Wed. C. M.	- 1,—
P. v. D.	- 0,50
D. E	- 1,—
H. W. 't H. te A.	- 1,—
J. v. D.	- 2,—
Vervolgens van Mej. V. te Leiden	- 2,—

Aan allen die hunne milddadigheid bij vernieuwing deden blijken, breugen wij onzen hartelijken dank en bevelen de weezen voortdurend in hunne liefde en offervaardigheid aan.

De Directeur v/h Weeshuis,
H. SCHOONEJONGEN Jacobsz.

Stichtelijke Lectuur.

De rijke armen.

„Hoort, mijne geliefde broeders, heeft God niet uitverkoren de armen dezer wereld, om rijk te zijn in het geloof, en erfgenamen des koninkrijks, hetwelk Hij beloofd heeft dengenen, die Hem liefhebben?"

Jacobus 2 : 5.

II.

Uitverkoren. Hindert u dit woord? Immers neen. *Alles* is naar Gods raad. Er is verkiezing tot ambten. Saul en Judas waren tot ambtsdragers verkoren. En het uur van onze geboorte, en de plaats waar wij arbeiden en sterven, en de kracht, die ons ten grave sleepen zal — 't is alles opgenomen in den raad des Eeuwigen.

Er is eene verkiezing tot zaligheid. Deze waarheid hebben wij niet te brengen voor de rechtbank van ons vleeschelijk vernuft, maar voor die des gewetens.

Zij kan in haar diepte niet gepeild, moet geloofd worden, en tot aanbidding stemmen.

De Heer is *God.*

De Apostel verklaart de zaak onder de gelijkenis van een testament.

Wie is de Testamentmaker?

Wie zijn de erfgenamen?

Wat is de erfenis?

De Testamentmaker is Hij, die algenoegzaam in zichzelven, niemand van noode heeft, van geen schepsel wordt gediend als iets behoevende. Wien niemand iets toevoegen kan wat Hij niet heeft in de schatten zijner algenoegzaamheid. Hij, die den Hemel heeft tot zijn troon en de aarde tot een voetbank zijner voeten.

De erfgenamen, ach, schuldig, diep schuldig in zichzelven verlorene kinderen des stofs, die alle schaduw van geluk verbeurd, en eeuwige straf zich waardig gemaakt hebben.

De erfenis, een onuitsprekelijk groot goed, *alles*; wie kan zeggen, wat alles is. Wij komen er aanstonds op terug.

De Apostel noemt het einde der verkiezing: om *rijk te zijn in het geloof, en erfgenamen des Koninkrijks.*

Rijk in het geloof.

Van het ware geloof, van het geloof dat van den echten stempel is, is hier sprake; het geloof maakt rijk.

Daardoor wordt de zondaar met Jezus vereenigd en krijgt hij deel aan al zijn schatten en gaven.

Daardoor put hij uit zijne volheid genade voor genade.

Daardoor heeft hij deel aan een volzalig God en zijne volheid.

»De Heere," zegt de geloovige »is mijn deel". »Zijn gunst", zoo verklaart hij, »sterkt meer dan de uitgezochte spijzen".

Welk een deel! Het grootste, schoonste, bevredigende, zekerste en eeuwige deel!

Door het geloof wordt hij verheerlijkt. Hier aanvankelijk. Gods Geest woont in hem. Leidt hem. Doet hem het beeld des Heeren dragen. Maakt zijn wandel hemelsch.

Door het geloof smaakt hij rijke vertroostingen.

Ach, er is zooveel dat hem zuchten doet en klagen hier beneden.

Deze aarde is het land zijner vreemdelingschap.

Er moet in meer dan één opzicht een vaak bange strijd gestreden.

Denk vooral aan de Christenen uit Jacobus' dagen. Toch ervoeren zij, dat er in het meest onvruchtbaare zand dezer aarde-woestijn troost-stroomen vloeien.

Daarom konden zij de berooving hunner goederen met blijdschap aanzien, goedsmoeds kruiswegen opwandelen en zich verheugen in alles, wat hun om Christus wille trof, wetende, dat het lijden dezer tegenwoordige tijden niet is te waardeeren bij de heerlijkheid die hun wachtte.

Door het geloof gaat hij een heerlijke toekomst tegen.

Zoo is het met alle geloovigen; maar ook kan hier gedacht worden aan dien rijkdom in het geloof, waardoor deze naar de wereld arme leden van Christus wel eens verrijkt worden, tot beschaming van andere kleingeloovigen.

De bekende Krümmacher verhaalt van een schoenmaker, dien hij wel den doctorsmantel had willen omhangen, van wege 's mans helder inzicht in de waarheid, die naar de godzaligheid is! Zulke theologen zijn en velen onder de onaanzienlijken dezer aarde. Zij zijn van God geleerd.

Rijk in kennis.

Rijk in goede werken, »vruchten des Geestes".

Rijk in vrijmoedige geloofsbelijdenis.

Rijk in het aangrijpen van Jezus' gerechtigheid en sterkte, »zwak en nochtans machtig".

Rijk in beloften, die zij door het geloof verzamelen, waar »het leven des geloofs op de beloften" hun meer en meer eigen werd.

Rijk in gemeenschap met God in Christus, in ootmoedig en vertrouwelijk verkeer voor den troon dergenade.

Niet slechts zijn de armen dezer wereld uitverkoren om rijk te zijn in het geloof, maar ook *om erfgenamen te zijn des Koninkrijks. Des* Koninkrijks, zegt de Apostel. Er is maar één Koninkrijk.

Al het ondermaansche wisselt en vergaat.

»De gedaante dezer wereld gaat voorbij." Alle vorsten zijn afhankelijk. Hij, die aan den een' een spa in de handen drukt, zette een ander een kroon op het hoofd. En Hij regeert zoowel over het lot en het leven van den dagloner als over dat van den machtigsten monarch. Hij heeft een rijk der natuur, der genade en der heerlijkheid. Door Hem die velden met ijs en die velden met bloemen. Door Hem dat schreien naar God, en dat roemen in gerechtigheid en vergeving, Door Hem dat juichen voor den troon. En alles op aarde en in den hemel moet tot Hem opzien en bewust of onbewust erkennen, dat Hij de Heere is, Hij, op wiens kleed en dij geschreven staat: »Heere der Heeren, en Koning der Koningen."

Deze Koning maakt al zijne onderdanen koningen.

Zij zijn uit Hem geboren, en mitsdien van koninklijke afkomst.

Zij reizen hun pad in engelen-gezelschap, in koninklijk gevolg.

Zij hebben koninklijke bezittingen.

Genieten koninklijke eer.

Voeren koninklijke heerschappij.

Ja, zij zijn koningen.

Hier reeds. In gemeenschap aan Jezus' Koninklijk ambt.

Maar straks zal dit heerlijk blijken. Dan is de overwinning over zonden, wereld en Satan volkomen. Zij zijn ingegaan in de rust

Ingegaan in het Paleis, naast Christus op den troon, dragen zij de kroon. Welk een kroon!

Die der rechtvaardigheid.

Een onverwelkelijke kroon. Een gouden kroon. Een kroon des levens.

Dan is hun Godskennis volmaakt. Zij beminnen volkomen. Genieten 's Heeren gunst ten volle. En prijzen storeloos zijn Naam.

Deze toekomst is *beloofd*:

In de toezeggingen.

In de sacramenten.

In de eerstelingen der voorproeven der zaligheid.

De belofte vloeit:

uit Gods eeuwige liefde;

is gegrond in den dood van Christus;

en gewaarborgd in Christus' opstanding en leven in heerlijkheid.

Zij geldt, en hiermee geeft de Apostel het kenmerk der geloovigen aan, hun die God liefhebben.

Zij hebben God leeren kennen en hoogschatten.

Hun hart gaat naar Hem uit.

Zij zijn het eens met Hem, en haten wat Hij haat.

Zij hebben de broeders lief.

De liefde tot God, is vrucht van de liefde Gods. Gods liefde tot ons is de oorsprong van onze liefde tot Hem. Gelijk er geen licht in onze planeet is, dan het licht dat ontstaat van de zon; en geen licht in de maan, dan het licht dat zij ontleent, zoo is er geen ware liefde in het hart, dan de liefde, die van God afdaalt.

»Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft."

Het vuur des Geestes ontsteekt in ons hart de vlam der liefde. Onze liefde is de invloed van 's Heeren genade.

Eerst hebben wij lief om wat God geeft. Later om wat God is. En deze liefde kan niet verborgen blijven. Zij openbaart zich. De liefhebbers des Heeren spreken gaarne over Hem; hooren gaarne spreken over Hem; spreken gaarne tot Hem; en stellen er vooral prijs op, dat Hij spreekt tot hen.

Hoe is het nu met ons?

Zijn wij rijk naar de wereld? Hoe zijn wij het geworden?

Eerlijk?

Met God?

Zijn wij arm? Hoe zijn wij het geworden?

Velen zijn arm door geboorte;

Anderen door luiheid;

Nog anderen door verkwisting.

En weder anderen door rampen en vaak geheel onvoorziene tegenspoeden.

Wij zijn van nature allen geestelijk arm.

Het is de groote vraag, of wij arm van geest werden, in Christus leerden gelooven, in Hem den eenigen Zaligmaker leerden erkennen, of wij God leerden liefhebben.

Dat wij onszelven onderzoeken

Beter, duizendmaal beter, arm te zijn en te gelooven, dan rijk te zijn en in ongeloof heen te gaan.

Hoe heerlijk is het voorrecht van den armen Christen. Christus werd arm geboren, heeft in armoede geleefd en is arm gestorven. Hij werd arm om armen rijk te maken. Hij is de kassier der armen.

O, al zijn dan soms de zorgen des levens groot, leeft, broeders en zusters, bij den dag, heilig onbezorgd. Weest ootmoedig. Erkent de vrije bedeeling. Maakt gebruik van uw kassier.

Ziet omhoog. En hebt gij soms veel van het aardsche, erkent uw voorrecht. Geeft mild. En wie gij ook zijn moogt, laat steeds, wat het zwaarste is, het zwaarste wegen. Bedenkt wat het eerst bedacht moet worden, het eerst. »Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid en alle andere dingen zullen U worden toegeworpen."

»Benaarstigt U, uwe roeping en verkiezing vast te maken; want dat doende zult gij nimmermeer struikelen. Want alzoo zal u rijkelijk toegevoegd worden de ingang in het eeuwig koninkrijk onzes Heeren en Zaligmakers Jezus Christus."

NOTTEN.

Schriftbeschouwing.

Een gebed van Mozes.

Ex. 32 : 9—14.

Zelden scheen het uitzicht op verhooring geringer, dan toen Mozes tot God naderde, om zijne genade in te roepen voor een volk, dat door de aanbidding van het gouden kalf het pas gesloten verbond gebroken had. Gods toorn stond op het punt zich te openbaren. Wat zou dien toorn tegenhouden? Eén lichtpunt slechts is er, God wil het volk niet verdelgen vóór Mozes het verdelgd wil zien; want hij blijft voor Mozes staan, en zegt: Laat Mij toe dat Mijn toorn ontsteke en ik dit volk vertere. Mozes toch vertegenwoordigt op dat oogenblik Israël; en nu is het onmogelijk, dat God het volk verdelgen zou, zoolang de middelaar in stede van het los te laten, het met zijne armen omvat. Zoo hangt Israëls lot van Mozes alleen af; Mozes heeft slechts uit den weg te gaan, en Gods toorn heeft vrije baan. Welk eene proef moest Mozes' trouwe aan zijn middelaarsambt hier niet doorstaan, te meer, daar God hem beloofde, dat hij zelf er geene schade bij hebben zou, wijl een nieuw volk uit zijne lendenen zou worden voortgebracht, even groot als dat, waar hij thans hoofd van was Maar zijne trouw doorstaat de proef, zoo hier als later, bij een soortgelijk geval, Num. 14. Hij werpt zich tusschen den vertoornden God en het schuldige volk in, om beiden weer te verzoenen. Dat is een verheven, aangrijpend schouwspel; 't is het te meer, daar het hier de eerste maal is in den loop der historie, dat wij een mensch zien optreden in wiens doen zich de gedachte belichaamt van een persoonlijk middelaarschap, dat optreedt om God en het volk weer tot één te brengen. Maar waarmede zal Mozes Gods toorn stillen, en Gods gerechtigheid bevredigen? Nooit scheen de kans van slagen voor een middelaar ongunstiger dan voor hem. Eene zonde heeft zijn volk bedreven, die, gesteld zelfs, dat de wet der verzoening reeds in werking was getreden, onverzoend blijven zou, wijl er voor haar geene verzoening in gegeopend was. Geen Aäron kan hem hier, gelijk later helpen, Num. 16 : 16; en wat zal hij zelf? Kan hij bidden in zijnen eigenen naam? Maar waar is de mensch, wiens gerechtigheid bondbreuk zou kunnen dekken? Niets schiet over dan het gebed des geloofs. dat is, het gebed, waarbij de bidder tegenover den dreigenden toorn zijnen steun vindt in God zelven. Mozes beroept zich tegen God op God; men hoore slechts hoe hij Hem op Hemzelven wijst als hij zegt, waarom zou uw toorn tegen uw volk ontsteken, hetwelk Gij met groote kracht en met eene sterke hand uit Egypte uitgevoerd hebt? Dan toch zouden de Egyptenaren Hem lasteren; zij zouden, als zij zagen, dat God het zoo heerlijk en krachtig aangevangen werk van Israëls verlossing niet ten einde had gebracht. Hem beschuldigen van valsch en trouweloos te hebben gehandeld. »In kwaadheid heeft hij hen uitgevoerd, zouden zij zeggen, opdat Hij hen doodde op de bergen, en opdat Hij hen vernielde van den aardbodem." Zoo zou Gods eere schade lijden; en welk belang is er, dat in gewicht boven Gods eere zou staan? Het is noodig, dat de zonde gestraft wordt, voorzeker; maar is God eenmaal begonnen met Israël op weg naar Kanaän te brengen, dan eischt zijne eer dat Hij hen, hunne overtredingen ten spijt, ook werkelijk in Kanaän zette; want anders gaat zijn Naam in Egypte, ja, in heel de wereld te grond. 't Is zoo, de wet moet gehandhaafd, zoowel als de belofte vervuld; hoe het eerste geschieden zal, zonder dat het laatste schade lijde, engelen peinzen er over, ja, ook Mozes vraagt het zichzelven, en allicht verklaart zich hieruit het aanbod, dat hij Gode den volgenden dag doet, om zich in 's volks plaats uit het boek des levens te laten delgen, zoo de belofte niet anders kan worden vervuld. Maar hoe dat ook zij, de belofte moet ter wille van Gods eere worden vervuld; het volk moet gered, opdat Gods Naam gered worde. Het is immers Gods wille, dat de gansche aarde met zijne heerlijkheid vervuld worde Dat de Heere dan zijn woord aan Abraham, Izak en Jacob gedenke, door zijn werk aan Israël te voltooien; want anders wordt de wereld niet van lof maar van lastering vol. Zoo bad Mozes. En blijkt het alras uit de verhooring zijner bede, dat de bidder nooit vergeefs zijn steunpunt in Gods eere stelt, dit zij ons ten spoorslag om ook voor onze gebeden het steunpunt in Gods eere te zoeken. Heil ons, zoo wij het vinden kunnen; want geen staat is vaster dan die van den mensch met wiens belang Gods eere staan of vallen zou, wijl zijne behoudenis even gewis is, als het vast staat dat God zichzelven verheerlijken zal.

VAN ANDEL.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde vriend,

Wij leven tegenwoordig in eene wereld van zieke menschen. De geleerden zeggen, dat als de omstandigheden niet ongunstig zijn, men dan meer kans heeft om spoedig beter te worden dan in het tegenovergestelde geval, en dat men niet sterft als men blijft leven.

Overigens is er niet veel aan te doen. Men moet kinine innemen, niet te vroeg uitgaan en zooveel mogelijk geduld oefenen.

Het laatste vooral is zeer aan te bevelen. Wij komen, zooals ge u licht voorstellen kunt, nog al eens bij zieke menschen, en zijn daardoor in de gelegenheid het onderscheid tusschen geduldige, minder geduldige en ongeduldige kranken waar te nemen, en het voorrecht te zien, dat een geduldige zieke heeft boven een ongeduldige.

Wat eene tegenstrijdigheid ligt er niet in het denkbeeld: »ongeduldig Christen." En toch, wie kent niet de tijden, dat hij des avonds wenschte: ach, dat het morgen, en des morgens: ach, dat het avond ware! De Schrift zegt ook: »gij hebt lijdzaamheid van noode." Gelukkig hij, die dit veel gevoelt en ze zoekt bij Hem, die is de overste Leidsman en Voleinder des geloofs.

Juist acht dagen na de begrafenis van Ds. Bulens zag ik Ds. ten Kate begraven. De tegenstelling was groot en toch was er ook overeenstemming. Vooral trof mij de groote schare volks, aanzienlijken, maar meerendeels niet aanzienlijken, en men kon het den menschen aanzien, dat zij gevoelden, wat verloren te hebben en bedroefd waren.

Over het algemeen komen de predikanten in eene groote stad weinig met het volk in aanraking, en allerminst die in eene positie leven als de dichter ten Kate. En toch ziet men het bij zulke gelegenheden, dat er werkelijk een band bestaat, een band die door het woord, door de prediking des Evangelies gelegd is en onderhouden wordt.

Merkwaardig, niet waar, dat juist een gewezen Afgescheiden dominé, als voorzitter van den kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente, bij het graf van ten Kate het woord moest voeren!

Het geval doet mij denken aan het woord van prof. Doedes: »Van mij zult gij nooit de onwetenschappelijke bewering hooren: dit of dat is onmogelijk."

Naar onze indrukken gaat het dikwerf vreemd toe op deze aarde. Maar door de eeuwige wijsheid en goedheid gaat alles volgens den raad en de voorkennisse Gods, zonder dat de Heilige oorzaak is van de zonde, die geschiedt, of door het bestaan van het kwaad eenige besmetting ondergaat.

Indien de dingen zich ontwikkelen naar hunnen aard, hebben we dit jaar kans op veel werkstakingen. Zoo het den leiders gelukt de organisatie in alle landen zoo te regelen, dat er eenheid komt, zal de strijd geducht kunnen worden.

Over het recht tot werkstaking in het afgetrokkene kan ik geen oordeel uitbrengen, en ik weet ook niet, of de werkman er op den duur voordeel van hebben zal. Maar wel komt het mij voor, dat de algemeene verarming zal toenemen naar mate er meer storingen in het maat-chappelijk leven voorkomen. Zeker zullen er ook wel weder enkelen zijn, die bij de werkstakingen zijde spinnen. Maar de werklieden krijgen er geen kapitaal door, en de verliezen der kapitalisten zijn groot; terwijl de burgerij er onder lijdt, de voortbrengselen van den arbeid duurder moet betalen, en daardoor minder kan koopen.

Ik heb nog nooit kunnen begrijpen, waar al dat verloren geld blijft. Het moet toch ergens terecht komen. Zouden er menschen zijn die het weten; of zouden allen in het geval verkeeren van de met zorgen bezwaarde huismoeder die telkens zucht nd uitroept: Ik weet niet waar 't geld blijft; 't vliegt door je handen!

Wellicht wordt er te weinig aan gedacht, dat er veel denkbeeldige rijkdom bestaat. Vele dingen hebben de waarde die, gelijk het spreekwoord zegt, een gek er voor geven wil. Ook noemt men vele menschen rijk, en spreekt men van tonnen gouds, of het tonnen zuurkool waren. Maar dat neemt niet weg, dat het leven en de samenstelling der maatschappij veel raadsel chtigs en verborgens heeft.

En wat vooral het leven zoo ernstig en vaak zoo moeilijk maakt is het feit, dat er in de verschijnselen zoowel een bestanddeel van waarheid als van leugen is. Hoe meer ik dit inzie, hoe moeilijker het mij valt een echte, betrouwbare partijman te zijn. Zulk een partijman toch gaat met zijn partij door dik en dun heen, of ze liegt of waarheid spreekt, 't doet er niet toe. Het komt van de partij, en dus is het goed.

Dit is ook een kwaad onder de zon. Wie kan er geheel aan ontkomen? De vermenging van leugen en waarheid zit in ons eigen wezen. Wij zijn, met alle menschen, van nature leugenachtig. Het leven der menschheid staat en ontwikkelt zich onder de heerschappij van de leugen, wier oorsprong ligt in het paradijs.

En dit leeren wij eerst inzien als de waarheid in ons geopenbaard wordt, en de H. Geest het woord Gods toepast aan onze harten. Dan leeren wij bidden: leer mij, Heere! uwen weg, en ik zal in uwe waarheid wandelen.

Maar zoo lang wij niet onder die macht der waarheid staan, verwerpen we het eene stelsel om de leugen, die er inzit, en nemen we het andere aan om het bestanddeel van waarheid, dat er inschuilt. En zoo strijden we als menschen, helaas ook als Christenen, onzen strijd op aarde. Zeggen elkander harde dingen en kampen menigmaal als de lucht slaande; terwijl we in de stervensure allen te zamen reden hebben om te bidden: o, God! Wees mij zondaar genadig!

De koninklijke familie in België heeft een droevigen nieuwjaarsdag gehad. Zoo als ge zeker gelezen zult hebben is, terwijl de koning te Brussel receptie hield, het paleis te Laeken, met al zijn kunstschatten en kostbaarheden in de asch gelegd.

Ook door dezen brand ging weder een menschenleven te grondo. Eene gouvernante kwam in de vlammen om. En ook nu weder is geen verklaring van de oorzaak te vinden. Men spreekt zelfs van kwaadwilligheid.

Wat is het leven, wat is de wereld! Hoeveel kennis en smaak, hoeveel kapitaal is er noodig en hoeveel tijd om een paleis zoo in te richten en alles zoo te schikken, dat zulk een huis eene kleine wereld wordt, waar een koning welbehagelijk in leeft!

En dat alles in een halven dag tijds verdwenen, tot asch verbrand, tot puin vergruisd!

Indien de mensch niet geestelijk dood, indien de menschheid niet van God vervreemd ware, hoe zouden zulke stemmen spreken tot het hart en tot het gewet n; hoe zouden we elkander opwekken: Laat ons wederkeeren tot Hem, di ons gemaakt heeft, laat ons nederknielen voor onzen God, die alleen groot is!

Wij gaan nu met onze Christelijke scholen een nieuw tijdperk in. Zij het een tijdperk van bloei en krachtige ontwikkeling! Het is te hopen, dat de poging van de anti-revolutionaire Kamerleden, om meer samenwerking en eenheid te brengen in den arbeid der verschillende vereenigingen, die het Christelijk onderwijs behartigen, gelukken zal Wij hebben, jaren lang, uit verlies winst getrokken. Te betreuren zou het zijn, zoo wij in de toekomst uit winst verlies kregen.

Intusschen blijven wij aan den arbeid, zoolang het voor ons dag is. De nacht des doods daalt ook eenmaal op ons. Mogen zij, die den daarop volgenden dag leven althans eenig spoor van onzen arbeid vinden, en de vrucht van ons denken en handelen voor Hem zijn, die de Erfgenaam is van alles!

Wees zijner liefde en trouw bevolen.

t. t.

GISPEN.

Ds J. Brummelkamp zond ons weder het volgende schrijven.

Zeer waarde Redacteur!

Laat mij U de geruststellende verzekering geven, dat het nimmer of nooit in mijne bedoeling lag van U een getuigschrift te vragen aangaande mijne rechtzinnigheid. »Een ieder dienstknecht staat of valt zijnen eigenen heer" — dat woord gelde op dit gebied. Ik meende dat door U wel begrepen zou zijn geworden, dat ik enkel van mij-zelven sprak, volstrekt niet om de aandacht te vragen voor »een persoonlyk feit," maar als een aanloop, als begin van correspondentie. Het komt mij voor, dat het verschil in zienswijze tusschen U en mij zóó groot is, dat de volledige behandeling een debat zou doen ontstaan dat aan uw Blad te veel plaats, en aan U en mij misschien te veel tijd zou rooven. Ging ik er echter op in, dan zou ik deze 3 punten ontwikkelen:

1o. Dat bij U, en op uw standpunt, gij moogt U dan verklaren *hoe* gij wilt, in ieder geval Art. 36 van de Ned. Geloofsbelijdenis òf tijdelijk òf voorgoed *op pensioen gesteld* wordt.

2o. Dat uw leus: *de Vrije Kerk in den Vrijen Staat* is van de Revolutie afkomstig, en dat Gij tot mijn leedwezen U in het gezelschap van radicalen, »rooden" en sociaal-democraten bevindt, waar Gij op de vervulling van dezen eisch aandringt.

3o. Dat wij, uwe »hervormde Broeders", U gewonnen geven, dat er veel gebrekkigs is in de verhouding der kerk tot den staat. Maar dat wij, terwijl er niets is in deze verhouding dat met het geweten strijdt, den toestand aanvaarden, zooals hij *historisch geworden* is; m. a. w. zooals we dien onder het bestuur van den Heer zagen tot stand komen. Wij vinden er groot bezwaar in om met U den Staat verder te *drijven* tot algeheele losmaking van de Kerk. Moet dit komen, dan kome het liever door de vijanden van elke kerk, dan door U en mij! Maar dat wij, uwe »hervormde Broeders," dan toch op dit punt *dichter bij* de H. Schrift en onze Geloofsbelijdenis staan dan *de Bazuin* met hare leus, is, meen ik, onwedersprekelijk.

Het was door wijlen den Heer Baron Mackay van Ophemert, wien ik eenige jaren geleden, toen ik te Tiel predikant was, het voorrecht had gedurig te ontmoeten, dat ik het eerst de gedachte hoorde ontwikkelen, dat Christenen zoo verkeerd handelen, wanneer zij in hun onverstandigen ijver den Staat willen maken tot eene ziellooze Machine. Dit woord, deze gedachte heeft zich bij mij vastgezet. Ik stel grooten prijs op al wat *nog Christelijk is* in onze staatsinstellingen en wetten (zooals o. a de Zondagsrust en de Eed) en zeg: »verderf die niet, want er is een zegen in."

Wat nu de Overheid aangaat en haar ampt — ik laat voor uwe rekening de gevolgtrekkingen door U uit Art. 36 ironisch afgeleid. Indien men het Artikel niet meer laat zeggen dan het werkelijk zegt, is er geen ongerijmdheid op te merken. Zij heeft (nl. de Overheid) »aan de heilige kerkendienst de hand te houden," en »het Koninkrijk van Christus te handhaven." Maar — dit Koningrijk zal toch wel gevonden worden zoowel in de Hervormde als in de Luthersche Kerk, en evenzeer in de Afgescheidene Kerk en bij de »Doleantie." Dat Koningrijk leeft *in* en staat toch *boven* onze kerken. Onze kerken verdwijnen; dat Koningrijk blijft. Onze kerken zijn tijdelijk; dat Koningrijk is eeuwig. Onze kerken zijn gebrekkig; dat Koningrijk is volmaakt. Een Christelijke Overheid kan derhalve dat koningrijk bevorderen door niet eene, maar verschillende kerken te beschermen, en in haar »de hand te houden aan de heilige kerkendienst." Zóó opgevat, vervallen alle *consequenz-machereiën.*

Eindelijk neem ik deze gelegenheid te baat, om den wensch uit te spreken, dat de tijd toch spoedig moge aanbreken, dat waar een betrekkelijk ondergeschikt punt (als het *nu* besprokene) ons scheidt, toch meer onderlinge waardeering niet van »personen" maar van zienswijze en kerkelijk standpunt moge gevonden worden ook in uw geacht Blad. Hoe wenschelijk zou samenwerking zijn op practisch terrein; in de bearbeiding der *natie* door het evangelie, in den Zendingsarbeid, in de bijbelverspreiding, enz. *Och! dat er minder strijd tusschen broeders en meer strijd tegen den éénen gemeenschappelijken vijand van onverschilligheid en ongeloof gestreden mocht worden!*

Het verlangen naar deze verzoening gaf mij de bovenstaande regelen in de pen. Die wapenstilstand zou immers niet in strijd zijn met onze dagelijksche bede: »Uw Koninkrijk kome!

Ontfang mijn dank voor de plaatsing der regelen.

Met heilbede en broedergroete,

Uw dienstw. Medebroeder,

J. BRUMMELKAMP.

Amsterdam, 26 Dec. 1889.

Met genoegen plaatsen we dit stuk van Ds. Brummelkamp, niet alleen om den zachten toon, maar ook om de hier besproken zaak zelve.

Ik beweer, dat noch Ds. Brummelkamp noch de Burgemeester van Amsterdam zich aan art. 36 houden.

In plaats nu van te bewijzen dat zij dit wel doen, gaat onze waarde broeder over vele dingen spreken, die slechts in verwijderde betrekking tot de kwestie staan.

B. v. de leus »de Vrije kerk in den Vrijen Staat".

Minkundigen moeten uit de woorden: »uwe leus" den indruk krijgen, dat ik de uitvinder er van ben.

Te hunner onderrichting zij gezegd, dat deze leus afkomstig is van den Italiaanschen staatsman *Cavour*. Zij heeft betrekking op de onafhankelijkheid van het koninkrijk Italië, dat zich aan de wereldlijke macht van den Paus onttrokken heeft, en dus, even als de andere staten van Europa, onafhankelijk van alle andere machten, zich zelven bestuurt, en den Paus als geestelijk Hoofd der Roomsche kerk laat bestaan, en zoo de Vrije kerk in den Vrijen staat laat leven.

Deze leus is wel eens door orthodoxen en methodisten in ons land gedachteloos overgenomen.

Ik kan mij niet herinneren, dat dit door mij is gedaan. Voor ons vaderland vind ik die leus al zeer onzinnig.

Sinds 1648 is Nederland een vrije staat, vrijgevochten tot den prijs van het bloed der vromen en van zoovele trouwe Vaderlanders, en het is, na eene korte inlijving bij Frankrijk, door Gods wonderbare goedheid, vrije staat gebleven tot op dezen dag.

Wie in Nederland om een vrijen staat roept, weet niet wat hij zegt.

Zelfs de leus »Vrije kerk" beteekent bij ons niet, wat zij beteekent in Italië.

In ons land zou de kerk vrij kunnen zijn, indien zij het wilde, indien zij nog de kracht kende van de vrijheid, die in Christus is. De staat toch legt heden ten dage in ons land de kerk schier niets in den weg. Maar de kerk zelve wil niet onafhankelijk zijn van den staat, zij heeft geen vertrouwen in de macht der waarheid, mist te veel het wereld-overwinnend geloof, en klemt zich, met een hardnekkig conservatisme, aan wat zij noemt: »het historisch gewordene."

De goedige uitlegging die Ds. Brummelkamp van art. 36 geeft heb ik honderden malen gehoord, zoo wel in Afgescheidene als in Hervormde kringen. Ik acht haar volkomen *onwaar*. Noch grammatikaal, noch historisch, noch leerstellig is zij te verdedigen. De leer en de practijk der vaderen logenstraft haar ook.

Neemt b. v. de woorden: »uitroeien van den valschen godsdienst."

Geven deze woorden te kennen, dat de staat jaarlijks eenige tonnen gouds moet uitgeven voor het onderhouden der mis, het salariëeren van Roomsche bisschoppen, van den Bijbel bestudeerende pantheïstische professoren, of van liberale en moderne domine's?

O, Artikl zes en dertig! wat onzinnige dingen worden heden ten dage, in uw naam verdedigd en gepleegd!

En hoe zou Guido de Brès zich verbazen, zoo hij weten kon welk eene uitlegging men thans aan zijne woorden geeft!

Ds. Brummelkamp, die, o. a. ook te Edinburg gestudeerd heeft, weet, beter dan ik, hoe men daar over deze dingen denkt.

In de Vrije kerk van Schotland zijn twee stroomingen. De conservatieve richting die de financiëele betrekking tot den staat niet afkeurt, *mits de staat den waren godsdienst alleen handhaaft.* En de meer voruit strevende, die den staat geheel loslaat, juist in het belang van de ware betrekking tusschen kerk en staat en de verbreiding van den waren godsdienst.

Daarover zullen vooreerst de overtuigingen nog wel blijven verschillen.

Maar een toestand te verdedigen als den thans in ons land bestaanden, moest geen Christen, allerminst een Gereformeerd Christen op zich nemen. De zegepraal van leugen en valschheid is nooit en kan nooit zijn in het belang van het koninkrijk van Jezus Christus.

Dat Ds. Brummelkamp mij in het gezelschap der »radicalen" en »rooden" plaatst, bewijst, dat hij de zaak in kwestie niet juist vat. Sinds het palingoproer en de historie met de brandkast in de Nieuwe Kerk, is het in zekere kringen eene gewoonte geworden om al wie niet het kerkelijk en staatkundig liberalisme huldigt bij de »rooden" en »radicalen" in te deelen, terwijl men toch ook weêr, bij gelegenheid de vaderen verheerlijkt, die tegen Spaansch geweld een weinig gezond radicalisme in practijk brachten. Had men in dien tijd gedacht en gesproken gelijk thans in de kringen van hen, die zoo sterk gehecht zijn aan art. 36, de Paus, zoowel als de Koning, zou reden gehad hebben om tevreden te zijn, en stellig was Nederland geen kettersch land geworden maar onge-

lukkiger misschien dan Spanje en rooder dan Italië.

Het lieve scheldwoordje van »rood en radicaal en sociaal-democratisch" trekken we ons dan ook niet aan. Het is, te Amsterdam vooral, een mode argumentje tegen hen die zeker Classicaal-politiek program niet volgen, en in »het Handelsblad" en de richting, die het vertegenwoordigt, geen stillen steun van de kerk des Heeren beproeten, maar veeleer eene politieke macht vreezen, die aan de kerk de grootste schade toebrengt.

Ten slotte herhalen we: laat de kerk, waartoe Ds. Brummelkamp thans behoort, de 37 artikelen des geloofs oprechtelijk belijden en getrouwelijk zoeken te handhaven bij hare leeraren en hare leden. Over de al of niet »pensioneering" van het 36e artikel zullen we dan later spreken. Het raakt niet de hoofdzaak onzer belijdenis. En wij willen niemand onze opvatting van de wettige vrijheid voor Christus kerk tot voorwaarde van kerkgemeenschap stellen.

Maar wat we nooit zwijgend zullen dulden, is de onware kerkpolitiek, die art. 36 uit de belijdenis scheurt en het gebruikt als een vlag, om een valsche lading te dekken.

GISPEN.

Buitenlandsche Kerken.

Rev. Dr. Patton, Rector van Princeton-College hield den 2 Dec. '89 eene lezing te New-York over het vraagstuk der Herziening van de Gereformeerde geloofsbelijdenis. De voorstanders van herziening verdeelde hij in drie partijen. 1e Hen, die Calvinisten zijn, en wel verandering begeeren, doch slechts zulk eene, die aan de volledigheid van het Calvinistische »stelsel" niet te kort doet. 2e Hen, die, bewust of onbewust, geen Calvinisten meer zijn en veranderingen verlangen, die wel degelijk het Calvinistisch stelsel aantasten. 3e Hen, die, Calvinist of niet, »Comprehensionisten" zijn. Dezen n. l. die — zooals Dr. Steffens het in *de Hope* verklaart — alle belijdenissen van de Christelijke kerken in ééne willen samenvatten, en ter bevordering van de éénheid de scherpe puntjes er afdoen en ééne korte geloofsbelijnis willen. De eersten willen dan b. v. de vraagstukken — over de uitverkiezing van zuigelingen, over het laten liggen der niet-uitverkorenen, over de zaligheid van niet-Christenen — ontweken hebben. Prof Patton is hier echter tegen. Hij is van het gevoelen van Henry B. Smith, den lievelings-theoloog der Nieuwe-school-Presbyterianen: »Een ding is zeker, dat de ongeloovige wetenschap alles uiteen zal drijven, uitgezonderd de consequente Christelijke orthodoxie. Alle zwakke theorieën en alle weekdierachtige formaties, van dieren die geen ruggegraat hebben, zullen verdwijnen. De strijd zal gaan tusschen een stijf consequente orthodoxie en een stijf consequent ongeloof. De strijd zal gaan b. v. tusschen Augustinus en Kant, Athanasius en Hegel, Luther en Schopenhauer, Calvijn en J. S. Mill. Het Arianisme bevindt zich tusschen twee vuren, zoo ook het Arminianisme, zoo ook het Universalisme." Volgens Patton moge het Calvinisme »een hard stelsel zijn, maar het is Schrittuurlijk. Paulus heeft het geleerd." Dit laatste erkennen z. i. zelfs de bestrijders van het Calvinisme. (Het Heilsleger b.v. toch allesbehalve). Patton verwacht wel een schudden en wapperen van den ouden *standaard*, doch tevens een reeks van geloofshelden en -daden rondom dien standaard steeds getrouwer uitkomende »als het geheiligde leger van Gods uitverkorenen." Toch zegt Dr. Patton dit met het oog op Roomsch en Onroomsch, die hij vereenen wil.... Wij kennen de geheele lezing niet; doch wij vroegen ons af: zou Prof. Patton eene konfessie dan niet te veel als een geplanten standaard, te weinig als een wachtwoord, een schibboleth, een daad, een getuigenis beschouwen, van de 16e eeuw die de 19e niet is, ook niet in alle geloofsformules, met al de gevolgen van dien. –

Onze dagbladen zijn telkens vervuld van berichten aangaande Stanley. De meeste letten echter weinig op het doel der gevaarlijke tochten van dezen reiziger. Voor de marine-soldaten en matrozen betuigde hij, dat Livingstone's mantel op hem gevallen was, dat zijn werk nog maar begonnen is en dat het overige van zijn leven aan Afrika moet gewijd worden. »Het einde van de geografische verrichting is de aanvang der zendings-onderneming." Vooral twee tafereelen schildert Stanley in zijne besprekingen en beschrijvingen — zegt het maandschrift der Vereen. Presb. kerk in Schotland. Het eerste is het Mohammedanisme, Noord-Afrika overstroomende van Guardafui tot Kaap Juby, waar de halve maan heerscht, wier evangeliewoord een krijgsleus is: Dood aan den ongeloovige; — er is niemand god dan God en Mohammed is zijn profeet! Het tweede tafereel is van liefelijker aard. Van de Kaap de Goede hoop af schrijdt een zachtmoedige, nederige volger van het kruis, Livingstone, voorwaarts tot in de onbereisde woestenijen van Zuid-Afrika om den Heiden in zijn thuis op te zoeken. Hij begroet hem als zijn broeder. Hij vertelt hem van een liefhebbend Vader en van verlossing door Christus. Hij herhaalt het lied uit Bethlehems velden: »Vrede op aarde en welbehagen in menschen!" Door 32 jarigen arbeid ontsluit hij een millioen vierkante mijlen gronds van Binnen-Afrika voor het Christendom. Allen op wie hij staarde met die oogen stralende van liefhebbende broederschap, maakte hij gelukkig door het zien van een man, die door de beproevingen in de wildernissen steeds meer volmaakt was. Eindelijk geeft deze man zijn leven over te Bangweolo, beminnende en bemind, zegenende en gezegend zijnde. Stanley in één woord gaf de echo van het woord, dat Livingstone gesproken had. Hij zegt zelf: »Ik was de laatste van Livingstone's stam en kleur die met hem sprak, en mijne begeerte is zijn werk op te vatten met het uitzicht om Afrika te verlossen van zijn verlorenheid en morsige armoede, door den weg te banen voor ware zendings-onderneming" Trotsch en majestueus was de voortschrijding van Mahomed ten noorden van den evenaar; maar het tafereel van den eenzamen Christen, in die onbetreden woestenijen van Zuid Afrika dwalende bezuiden den equator, was bijna goddelijk. –

C. M.

De griep heeft ook in Kampen reeds onderscheidene personen belet het dagelijksch werk te verrichten en aan kamer of bed gehouden. Ook dokters zijn er mee bezocht. Bij den aanvang dezer week vreesden wij zelfs, dat onze drukkerij niet haar geheele taak aan *de Bazuin* zou kunnen volvoeren en wij onze abonné's gedeeltelijk zouden moeten teleurstellen.

P. S. Met alle inspanning geven wij *de Bazuin* **als ze nu is; al de groote knechten der drukkerij zijn ziek. Dit zij gemeld met het oog op het eerstvolgend No., indien wij eens niet aan onze verplichting konden voldoen.**

—

Volgens bekendmaking door Ds. J. Bavinck aan de Gemeente geeft de balans van ontvangst en uitgaaf der Christ. Ger. gemeente over 1889 een klein batig saldo. Voor de Armen kwam in ƒ 4483.08 en en werd ƒ 4402.09 uitgegeven. De opbrengst voor de kerk was ƒ 5606.47½, de uitgaven bedroegen ƒ 5316.26. In de wintermaanden kwamen herhaaldelijk groote giften van onbekenden in.

—

Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap telt tegenwoordig eene verzameling van 1200 verschillende exemplaren van Bijbels van vroegere uitgaven in het Engelsch, Iersch, Welsh, Gaelic en Angelsaksisch. De kollektie kost bijna een ton gouds. Doch het genootschap heeft ze van iemand als geschenk gekregen, die er omstreeks ƒ 50.000 voor gaf.

—

Van Vorst Bismarck en zijn geneesheer Schweninger wordt het volgende verhaald. Bij de eerste viziete, die de dokter den vorst maakte, deed de eerste niets dan ondervragen, zoo lang tot Bismarck opstoof, roepende: of het nog niet uit was met die vragen, waarvan hij het doel niet kende. De dokter antwoordde bedaard. Zooals Uwe Hoogheid wil; maar gij moet bedenken, dat, wanneer gij genezen wilt worden, zonder te worden gevraagd, dat gij u dan tot een veearts moet wenden; die lui hebben de gewoonte hunne patienten te genezen zonder hen te vragen. Bismarck sprong op en zag hem met een paar oogen aan, alsof hij hem doorboren wilde. De dokter bleef kalm in die woedende oogen zien, tot de vorst weêr ging zitten, en bedaard zijnde, sprak: Nu, vraag dan, als het moet, maar tracht het gezwind te doen.

—

De statistiek der gemeenten op Tahiti, Sandwichs-eilanden, geeft voor 1888 aan 23 kerspellen, 4 stations, 4 Europeesche Zendelingen, 20 inlandsche predikanten en 2044 ledematen; 80 werden afgesneden, 26 onder cenzuur gesteld, en 54 weder aangenomen.

—

In het kanton Bern treden de predikanten ook geregeld, als bij ons de kerkeraadsleden, af en kunnen herkozen worden. Te Eggiwyl werd voor eenige maanden de predikant Gerber met 272 tegen 118 stemmen afgestemd, omdat hij zich naar den zin der liberalen te veel met bijeenkomsten als die der afschaffing van sterken drank inlaat. De predikant nam toen het besluit in Eggiwyl te blijven en eene vrije gemeente op te richten.

—

De Waldenzen-gemeente te Messina telt nu reeds 140 leden. Zij heeft een leeraar, 4 ouderlingen en 4 diakenen.

—

Bij gelegenheid van een voorstel om ter gedachtenis van Jan Husz in het muzeum te Praag een steen te plaatsen, ontstond een hevige discussie onder de Czechische partij in den Boheemschen Rijksdag. De oude Czechen bestreden het voorstel, doch de jongen ondersteunden het. Prins Karel Schwarzenberg vooral ging erg te keer. Hij herinnerde, dat hij een afstammeling was van die Rosenbergen, wier schildwapen tot veldteeken strekte voor de Roomschen in hun strijd tegen de Hussieten. Hij riep zelfs op hartstochtelijken toon: »Ik zal met genoegen, nieuwerwetsche Hussieten, de witte krijgsbanier der Schwarzenbergen tegen u ontplooien"

—

De Univerziteit te Weenen was tot de afschaffing van het konkordaat met Rome eene uitsluitend Roomsche instelling, van hare stichting door Karel IV in 1365 af. Sedert de akademie ook voor de Joden open staat, nam dat getal studenten verbazend toe. Het begon met 27, het volgende jaar waren er 83. In 1862 reeds 384 en in 1887 waren er 1826 Joodsche studenten ingeschreven, dat is meer dan de helft van het geheel.

—

De Vereeniging tot stadszending te Berlijn, door Stöcker opgericht, vindt ook een grooten steun in de Keizerin. Zij heeft zelfs deelgenomen met eenige heeren en dames van het hof aan de opening eener Jongelings-vereeniging voor dat doel, welke reeds 4000 leden telt uit alle standen; er zijn 450 studenten, 250 beambten, 150 café-jongens en 75 soldaten onder. De opening had plaats met Bijbellezing, gebed en koorgezang.

—

Het aantal Protestantsche Zendingsstations in Afrika wordt tegenwoordig geschat op 500. Men noemt 400000 bekeerlingen, die jaarlijks met 35000 toenemen De Evangelische kerken worden door 700000 kinders bezocht. In de laatste vijf jaren kwamen reeds omtrent twee honderd Christen-martelaren voor

—

Voor 7 jaren stichtten de Baptisten te Bahia in Brazilië eene gemeente met 5 leden. Thans telt zij er reeds een honderdtal.

—

Een Christelijke vereen. te Belfast heeft een stoomboot doen bouwen om in den dienst der Zending op den Congo in Afrika te varen. Men spreekt ook reeds van een tweede boot.

—

Van Edison wordt verhaald, dat hij als twaalf-jarige knaap lucifers en dagbladen verkocht aan de spoorwegen. Hoewel nog maar 43 jaar oud, heeft hij door zijne electrische uitvindingen reeds een vermogen van vier millioen dollars verworven. Hij woont te Leweln bij Orange. Het huis ziet er naar evenredigheid van 's mans rijkdom niet weelderig uit. Doch van binnen geschiedt alles als door tooverij. De deuren openen zich door electriciteit De spijzen komen op tafel in wagentjes, die door electriciteit voortgedreven worden. Voorts heeft men er de noodige electrische schellen en telefonen. Zelfs electrische schilderijen. Edison is van Hollandsche afkomst.

—

Elke dioceze der Roomsche kerk heeft haar catechismus. Het Vaticaan maakt echter aanstalten, zegt men, om één, voor de geheele wereld der Roomsche kerk geldenden catechismus gereed te maken.

OLDEKERK, 8 Jan. 1890. Vrijdag 3 Jan. ontvingen we het bericht van onzen beroepen leeraar H. Siertsema te Hijken, dat ZEerw. voor onze roeping bedankte. Nu had jl Zondag, onder de leiding van onzen geachten consulent Ds. v. d. Berekamp van Grootegast, de stemming plaats uit een tweetal leeraren en is met algemeene stemmen tot herder en leeraar verkozen, de WEw. Heer W. Pera, Predikant der Chr. Ger. gemeente te Scheemda.

Namens den Kerkeraad,
F. NAUTA, scriba.

HIJUM. Aan den avond van den eersten dag van dit jaar mocht de jongelings-vereeniging Samuël feestelijk haar driejarig bestaan herdenken.

Als feestredenaar trad voor ons op onze geachte leeraar Ds. Rispens, die naar aanleiding van 1 Sam. 3a een zeer gepaste en ernstige rede uitsprak. In de navergadering werden vele goede wenken en hartelijke wenschen uitgesproken. Moge de Heere, die ons zoovele weldaden schonk, verder met ons zijn en onze vereeniging stellen tot eenen uitgebreiden zegen.

Namens de vereeniging,
G. DAM, secr.

Advertentiën.

Hartelijk dank, mede namens onze dochter, voor de zeer vele BLIJKEN van BELANGSTELLING, ons getoond bij gelegenheid van ons 25jarig Huwelijksfeest.

GRONINGEN, 6 Januari 1890.

J. JONGKEES en
ECHTGENOOTE.

Heden overleed zacht en kalm, na eene langzame verzwakking, in de stille hope des eeuwigen levens, ons aller geliefde Moeder en Behuwdmoeder

Margje Aalbers,

vroeger Echtgenoote van G J. v. D. VEGT, in den ouderdom van bijna 71½ jaar. Ofschoon haar sterven aan de eene zijde ons smart, toch troost ons de gegronde verwachting, dat ook zij is heengegaan naar de ruste, die Jezus den Zijnen bereid heeft.

Namens Kinderen en Behuwdkinderen,
G. W. v. D. VEGT.

LENTHE bij Dalfsen,
5 Januari 1890.

Gisteravond nam de Heer door den dood van ons, ons geliefd zoontje

ENGELBERTUS,

in den aanvalligen leeftijd van drie en een half jaar. Een langdurig doch zeer geduldig lijden maakte een einde aan zijn voor ons zoo genotvol leven.

Zwaar valt ons dit verlies, doch de beloften Gods zijn in dezen ook ons tot troost.

H. POPPEN.
M. POPPEN—
BREITSWA.

SCHOONEBEEK,
8 Januari '90.

Vrienden en bekenden gelieven dit tevens als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

Gansch onverwacht overleed den 4 Januari, zeer zacht en kalm, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Echtgenoot, Vader en Behuwdvader

JAN DALHUIJSEN,

in den ouderdom van 69 jaren en 10 maanden.

Weduwe J. DALHUIJSEN
geb. HELDERMAN.
F. DALHUIJSEN.
S DALHUIJSEN—
AARTS.
D JANSMA—
DALHUIJSEN.
J. JANSMA.
H. DALHUIJSEN.
M. DALHUIJSEN—
JANSMA.
A. GEERLING—
DALHUIJSEN.
O. J. GEERLING.
G. DALHUIJSEN.
L DALHUIJSEN—
LINDEBOOM.
H. A. DEN HARTOGH—
DALHUIJSEN.
A. DEN HARTOGH.

Er biedt zich aan om zoo spoedig mogelijk in dienst te treden, een

SCHILDERSKNECHT,

Chr. Gereformeerd, liefst voor een jaar vast; adres A. VAN DAM te Zevenhoven.

COMMANDITAIRE VENNOOT.

In een der grootste zaken te Amsterdam, die jaarlijksch eene zuivere winst van ± ***ƒ 15000*** afwerpt, wordt een

COMMANDITAIRE VENNOOT

gevraagd, die minstens ƒ 100,000 kan fourneren.

Brieven lett. B. bij den Boekh. F. W. EGELING, Singel 498, Amsterdam.

Ingezonden.

Geachte Heer Redacteur!

Mogen wij beleefd een plaatsje in de *Bazuin* verzoeken om het volgende onder de aandacht der lezers te brengen? Voor enkele maanden mochten we alhier eene Chr. Jongelings-vereeniging oprichten; we gaven daarvan tot nu toe geen kennis, zoodat nog slechts weinigen van ons bestaan iets vernamen.

Die onbekendheid schijnt ons echter minder gewenscht toe en vandaar de poging daaraan thans een einde te maken.

Tot de oprichting onzer vereeniging leidde vooral de overtuiging, dat de Chr. jongelingen, door gezamenlijk op te treden, des te beter in staat zouden zijn — op hunne wijze — iets voor het zendingswerk in deze stad te doen. We achten het overbodig hier uiteen te zetten, dat voor de verschillende onderdeelen van dat werk eenige hulp onmisbaar is, omdat dit aan belangstellenden zeer zeker voldoende blijken zal, wanneer ze van het eerstdaags te verschijnen verslag der Commissie van Inwendige Zending in deze provincie, kennis nemen.

(Aan alle Chr. Ger. Kerkeraden en Jongelings vereenigingen, wordt door de Commissie een exemplaar van het verslag toegezonden.)

Tot dusver strekken onze bemoeiïngen zich alleen uit tot datgene wat in onmiddellijk verband met onze vereeniging staat, zooals Knapen-vereeniging en Zondagsschool; we hebben ons daarbij zoo veel mogelijk beholpen, hoewel het totaal gemis van eenige handleidingen, zoowel ter bevordering van de kennis der H. Schrift als van die der geschiedenis van Kerk en Vaderland, ons die taak allesbehalve gemaklijk maakte.

Thans echter dringt zich nog eene andere gelegenheid tot arbeiden aan ons op.

Tilburg, een stad met meer dan 32000, *zegge twee en dertig duizend*, inwoners, is, zooals alle plaatsen in dat deel van Noord-Brabant, bijna geheel in handen van Rome. Het is bekend, dat er in zulke streken, op godsdienstig gebied, zeer veel onkunde heerscht, niet het minst onder de zoogenaamde Protestanten; niemand bekommert zich hunner en zijzelven vragen ook over het algemeen naar geen godsdienst. De moeite en het geduld die noodig zijn om zulke menschen te bewegen, toch eens een enkele maal onder de prediking des Woords te komen, is ongelooflijk; — komt er evenwel belangstelling, dan is men er niet af, maar moet die worden aangewakkerd.

Dat het verschaffen van Christelijke lectuur, aan dezuiken, veel nut kan stichten, zal terstond door ieder worden erkend; veelal vragen zij er dan ook zelven naar. Maar zij niet alleen, ook anderen — overigens onverschilligen — willen gaarne lezen: kunnen zij een boek bekomen dat hen boeit, dan blijven ze 's avonds thuis, — anders zoeken ze uitspanning in de herberg.

Is er alleen door het voorkomen van het laatste reeds veel gewonnen, het middel, waardoor dat bereikt werd, kan in de hand des Heeren dienstbaar zijn tot redding hunner ziel. Door enkelen onzer werd hun kleine verzameling reeds beschikbaar gesteld en het was verblijdend te zien, hoe daarvan met graagte werd gebruik gemaakt.

Thans is die voorraad uitgeput en moeten de aanvragers worden afgewezen: is het wonder dat ons dit pijnlijk aandoet?

Nu zou onze vereeniging die taak gaarne op zich nemen: we meenen dat dit geheel op onzen weg ligt en we ons daaraan niet mogen onttrekken; doch, slechts 6 leden en een gelijk getal begunstigers tellend, zijn we niet in staat het daarvoor benoodigde aan te koopen.

Wie helpt ons in dezen?

Hadden we slechts een deel van de boeken, die, na gelezen te zijn, opgeborgen en verder onaangeroerd gelaten worden — die alzoo nergens meer toe dienen — we waren, daarvan zijn we overtuigd, geholpen en de gevers konden de voldoening smaken te weten: ze goed te hebben besteed.

Zoo er toch plaatsen zijn, die op de noodzakelijkheid van het bestaan eener bibliotheek kunnen wijzen, dan zal Tilburg daaronder zeker wel eene eerste plaats innemen en daarom vragen we met des te meer vrijmoedigheid om krachtigen steun.

Men houde het ons ten goede, dat we het getal vragers met een vermeerderen; we gevoelden ons daartoe gedrongen en zullen ons eerst dan van deze verplichtingen ontslagen mogen rekenen, wanneer we gedaan hebben wat we konden doen, al is het dan ook dat we geheel teleurgesteld mochten worden. Dit laatste kunnen we echter vooralsnog niet gelooven. Worde dat vertrouwen niet beschaamd en zij het velen een voorrecht *ook voor deze zaak* iets te mogen geven.

Namens de Chr. Jongelings-vereeniging »Dient den Heere" te Tilburg,

J. BOONSTRA, Pres.
L. D. VAN DEN HOUTEN, Secr.
G. J. FROS, Penningm.

PS. De Secretaris (adres *Lange Nieuwstraat*) ontvangt ook gaarne gebruikte postzegels ten bate der Inwendige Zending in deze provincie.

Mijnheer de Redacteur!

Vergun mij s. v. p. eenige regelen in *de Bazuin* te schrijven naar aanleiding van het stuk van Ds. ten Hoor over scheiding en doleantie, in het December-nummer van de Vrije Kerk. Toen ik dit stuk begon te lezen, dacht ik: nu zal het onderscheid tusschen Afscheiding en Doleantie ons eens helder en juist worden voorgesteld. De geachte schrijver maakte de opmerking, dat er al veel over dit onderscheid geschreven was, maar dat het meestal niet grondig genoeg werd opgevat en velen reeds hadden gemist in het geven van eene zuivere voorstelling der kwestie.

Verder lezende, ontdekte ik, dat volgens Ds. ten H. het verschil tusschen Afscheischeiding en Doleantie moet gezocht worden in een verschil van opvatting omtrent de verhouding, die er behoort te bestaan tusschen kerk en staat. De Afgescheidenen zouden het standpunt der vrije kerken hebben gekozen en de Doleerenden zouden de oude staatskerk van 1618/19 terugwenschen. De afscheiding zou dan een nieuw element hebben opgenomen. De doleantie daarentegen zou een volstrekten terugkeer eischen naar het standpunt der Dortsche Synode. Dit zou in den diepsten grond het verschil wezen tusschen ons en de Doleerende broeders.

Ik verwonderde me over die voorstelling der kwestie, en die verwondering werd nog grooter toen deze voorstelling door U werd goedgekeurd.

Evengoed zou het omgekeerde kunnen verdedigd worden. Stel b. v. eens, dat onze eenig overgebleven leeraar uit de dagen der afscheiding, prof. van Velzen, geacht mag worden het afgescheiden beginsel zuiver te vertegenwoordigen en dat Dr. Kuyper mag worden beschouwd als een echte tolk van het beginsel der doleantie, tot welke slotsom zou men dan moeten komen? Tot een geheel andere, dan die van Ds. ten H. Het is immers bekend, dat prof. v. V. een verdediger is van het geheele art. 36 en dat Dr. K. gravamina heeft tegen een gedeelte van dit art. Nu zal ik niet beweren, dat alle Chr. Geref. ten opzichte van art. 36 met den hooggeschatten vader van Velzen instemmen. Maar Ds. ten H. zal toch niet durven beweren, dat de meeste Doleerenden in dit opzicht van Dr. Kuyper verschillen. Zoolang Dr. K. beschouwd mag worden als de tolk der doleantie en de woordvoeder der Doleerenden, moet de voorstelling van Ds. ten H. als onjuist worden aangemerkt.

Het blijkt immers èn uit het Program èn uit het Tractaat èn uit verschillende Heraut-artikelen, dat Dr. K. geene staatskerk terug verlangt.

Wanneer Ds. ten H. beweerde, dat bovengenoemd verschil bestaat tusschen de Chr. Geref. aan de ééne en de Gereformeerden (als Hoedemaker, J. Brummelkamp e. a.) in het Herv. genootschap aan de andere zijde, zou ik hem niet durven weerspreken. Maar het onderscheid tusschen ons en de Doleerenden moest, dacht me, hoofdzakelijk gezocht worden in een onderscheidene beschouwing omtrent de Herv. kerk, terwijl het onderscheid weer gevolg is van de verschillende opvatting der verhouding tusschen de plaatselijke gemeenten en het genootschap.

De Chr. Geref. staan dichter bij 't Collegiale, de Ned. Geref. (doleer.) bij het independentistische kantje van het Gereform. stelsel van kerkregeering.

J. S.

Uith. meeden, 23 Dec. '89.

M. de R.!

Is het mij vergund, iets over den staat der Gereformeerde kerk in Nederland te schrijven, met betrekking tot de vereeniging der Doleerenden en der Christelijke Gereformeerden, dan verwonder ik mij, dat

zoo vele knappe mannen, zoowel Doleerenden als Christ. Gereformeerden, over de vereeniging zoo lang tobben, spreken en schrijven. Sedert 1834 heeft de Heere eene gemeente geroepen, dat zij zoude uitgaan, uit het midden der gemeente, die sedert 1816 de ware fondamenten der Christelijke leer en belijdenis had verlaten.

Heeft toen in 1834 de Heere onze God enkelen getrouw gemaakt om naar 2 Cor. 6 : 17 van hen uit te gaan, om de roepstem des Heeren, onder niet weinig strijd en vervolging en geldboeten en gevangenis, de hitte des daags en de koude des nachts doorstaande, op te volgen — des Heeren ondersteunende zondaarsliefde, om den Heer Jezus Christus en door den H. Geest, heeft hen die weldaad reeds ruim 50 jaren doen genieten. Dat beginsel, hetwelk uit God is en tot God zal wederkeeren, los te laten, is daarom eene onmogelijkheid. De Broeders, inzonderheid de voorgangers der Doleerenden, lezen en bestudeeren onder biddend opzien tot onzen God eens 1 Cor. 12 in verband met Efeze 4 van vs. 2 — 6. Mij dunkt, dat dan vele bijzaken zullen wegvallen, in een gehoorzame opvolging aan des Heeren Woord. Wat stond niet een Luther paalvast bij zijne uitleiding uit Rome. Hoor! hier sta ik, enz. Wat een verschil met een Erasmus, die de Roomsche leer ook wilde reformeeren, maar en nog eens maar, hij was en bleef met hart en ziel nog aan den Paus van Rome gehecht enz. enz.

Wij zijn nu ruim 48 jaren geleden door de goedheid onzes Gods, daarmede ook bevoorrecht geworden. Onder veel strijd, zoowel van buiten als inwendig, zoowel door huisgenooten als vrienden gelaakt en bespot, maar de Heere onze God heeft het om Jezus wille met ons zoo wel gemaakt, dat wij nu nog kunnen zeggen op ruim 73-jarigen leeftijd: Abba Vader! Uw doen is majesteit!

Mocht de Heere dit weinige nog dienstbaar maken, voor dezen of genen ter voorlichting of bestuur, is de wensch des schrijvers,

Die zich noemt,
C. DE JONG
te Dordrecht.

Boekaankondiging.

Gomer voor den Sabbath. Meditatiën over en voor den Sabbath. Door Dr. A. Kuyper. Amsterdam J. A. Wormser 1889.

Naar aanleiding van een woord uit een Bijbeltekst mediteert de geleerde schrijver over en voor den rustdag op de wijze zoo als hij het alleen kan. Een rijkdom van diepe gedachten, schoon uitgedrukt, vol vertroosting en opwekking. Met de »Dagen van goede Boodschap" en: »Oud en Nieuw jaar" vormt deze bundel van meditatiën een schoon en stichtelijk geheel, waaruit onder 's Heeren zegen veel leering en stichting kan getrokken worden. Ruste 's Heeren zegen ook op dezen arbeid voor de gemeente Gods!

RED.

—

Het werk van den Heiligen Geest, door Dr. A. Kuyper. Deel III, in de enkele personen. Amsterdam, J. A. Wormser.

Al te lang heeft dit derde en laatste deel van Dr. Kuyper's studie over het werk van den Heiligen Geest reeds op eene aankondiging in *de Bazuin* gewacht. Gelukkig dat dit belangrijke werk niet, als zoo menige brochure, zijne waarde met den dag verliest, maar jaren lang zijne beteekenis behoudt. Met dit deel is de studie van den vruchtbaren schrijver over het werk des H. Geestes voltooid. Bepaaldelijk worden in dit laatste deel achtereenvolgens behandeld de Heiligmaking, de Liefde en het Gebed. Van deze drie stukken noemen wij het eerste het belangrijkste. Hierin wordt de Heiligmaking wederom zuiver uiteengezet overeenkomstig de leer der Schrift en der Ger. belijdenis, en tegenover alleriei dwalingen, die vooral ook in dit stuk der waarheid zijn ingeslopen, gehandhaafd. Maar ook de beide andere verhandelingen, over de liefde en het gebed, zijn tegelijk leerrijk en stichtelijk. Van den inhoud behoeven wij overigens geen verslag uit te brengen, omdat men zich dien, althans in hoofdzaken, nog wel uit de *Heraut* herinneren zal. Het gemakkelijke formaat en de heldere druk, waarin die artikelen thans worden aangeboden, zal in verband met de innerlijke waarde der studiën ongetwijfeld velen doen besluiten, om zich dit werk aan te schaffen. Het werk is in zijn geheel eene verrijking van onze godgeleerde litteratuur. De stof, in vroegere tijden al te zeer miskend en verwaarloosd, trekt het hart van elk gereformeerd belijder aan. De degelijke behandeling en de heldere voorstelling maken het tot een boek, dat zoowel voor eenvoudigen als voor ontwikkelden rijk aan leering is en aan troost. En een register, zoowel van zaken en personen, als van bijbelteksten, vergemakkelijkt het gebruik. Moge ook deze arbeid van den geleerden schrijver daarom ruimen aftrek vinden en alzoo bijdragen tot altijd hoogere waardeering van het werk van den Heiligen Geest!

—

Gereformeerde Bijdragen. Tijdschrijft voor dogmatische en historische Theologie. Onder reductie van N. A. de Gaay Fortman en C. C. Schot. Amsterdam, J. A. Wormser. Tweede Jaargang, aflev. 1 – 5.

Reeds meer dan anderhalf jaar is het geleden, dat de eerste aflevering van bovengenoemd tijdschrift verscheen. De afleveringen, die in dien tijd het licht zagen, hebben het oordeel van den toenmaligen recensent wel niet gewijzigd. Maar er kan toch veel goeds van dit tijdschrift worden gezegd. Zijn anderhalfjarig bestaan schijnt te bewijzen, dat het in eene behoefte voorziet. Sommige artikelen, waaronder wij bijv. noemen dat over Jakobus Verschoor en de Hebreën, zijn der lezing allezins waard. Het geeft menige juiste opmerking en ook voor de practijk der Geref. waarheid menigen behartigenswaardigen wenk. Wij wenschen daarom aan dit tijdschrift een toenemenden bloei en vertrouwen dat het in degelijkheid en belangrijkheid steeds winnen zal.

—

Hoe Simon Bar Jona tot Petrus werd. Eene Schriftstudie. Utrecht, Breyer, 1889.

De schrijver van deze schriftstudie heeft zijn naam verzwegen. Wij weten alleen, dat hij vroeger bij denzelfden uitgever het licht deed zien: Wedergeboorte en Doop, in verband met den eersten en den laatsten Adam. Naar de voor ons liggende studie te oordeelen, had de schrijver zijn naam niet achterwege behoeven te houden. Om welke redenen hij anoniem optreedt, weten wij niet; maar bescheidenheid had dit niet geëischt. De schriftstudie, die ons hier over Simon Petrus aangeboden wordt, is zeer belangrijk. De schrijver gaat de verschillende plaatsen na, waar Petrus in de Schrift voorkomt; geeft daarbij menigmaal schoone en juiste opmerkingen; en weet daaruit de figuur van den Apostel op eene waarlijk boeiende wijze te teekenen en voor onze oogen te plaatsen. Wij bevelen deze studie daarom zeer ter lezing aan. Men zal zich de aanschaffing niet beklagen.

DR. H. BAVINCK.

Militair Tehuis te 's Bosch.

Ontfangen:

Door Ds. Duursema te Uithuizen van de Jongelings vereen. aldaar f 5,—
Door W. D. te St., bijeenverzameld van eenige vrienden » 9,25
Gift van de Jongedochters-vereen. te *'s Bosch* . . » 10,—

Hartelijk dank voor uwe welkome gaven. W. D. was in '84 hier in garnizoen en noemt zich »oud lid van het voor mij zoo dierbaar Tehuis," terwijl hij o. a. schrijft: *»Ik heb er veel genoten, wat de vriendschap aangaat niet alleen, maar ook mocht ik het Woord des levens er hooren verkondigen en onderzoeken. Als ik nog denk aan de gezellige oogenblikken, dan kan ik mijn God er niet genoeg voor danken."* Zulke betuigingen zijn ons recht aangenaam. Vinden velen een spoorslag er mede in, ons Tehuis in 1890 krachtig te steunen.

Namens het Bestuur,
JS. VAN DER LINDEN.

's Bosch, 3 Jan. '90.

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd:
J. DIEMER v. D. M.
weduwnaar van E. GLASBERGEN
EN
C. GULDEMOND.
OLDEHOVE, ALPEN A/D RIJN, } 2 Jan 1890.

Door Gods goedheid bevallen van een **ZOON,**
G. BROUWER – BERKMEIJER.
GRONINGEN, 5 Jan. 1890.
Door bijzondere omstandigheden eenigste kennisgeving.

Heden overleed zacht en kalm, in den Heere zijnen Heiland, onze geliefde medebroeder
Willem Geelhoed,
in den ouderdom van bijna 65 jaren.
Ruim 30 jaren, van het stichten der gemeente af, heeft hij de gemeente gediend, eerst als diaken en vervolgens als ouderling, en is nu ingegaan in de rust die er overblijft voor het volk van God.
Namens den Kerkeraad,
M. VAN APELDOORN, Praeses
J. DE JONGE, Scriba.
BIEZELINGE, 28 Dec 1889.

Onze waarde Broeder
JAN DE RUITER,
Diaken der Chr. Ger. Gemeente alhier, is niet meer hier beneden. Nadat hij nog op Nieuwjaarsmorgen met de Gemeente in het huis des gebeds had gezeten onder de prediking van Gods Woord uit Numeri 10 : 29*b* en ten huize des Leeraars tot half een had getoefd, verliet hij de pastorie om naar de woning zijner dochter te gaan, waar hij aangekomen, onmiddellijk na groete en zegenwensch, den geest gaf (69 jaren oud), om Nieuwjaar te vieren in het land, dat God zijn volk heeft beloofd.
Drie en twintig jaren heeft hij de Gemeente als diaken trouw en ijverig gediend, en hoewel wij hem nog zeer gaarne jaren hadden bezeten, gunnen wij hem de rust in het Vaderland.
De Heere trooste zijne weduwe en betrekkingen.
Namens den Kerkeraad en de Chr. Ger. Gemeente te Giessendam,
N. J. ENGELBERTS.

Na een veeljarig, maar geduldig lijden, ontsliep heden te *Ooster Hoogebrug*, in haren Heer en Heiland, onze geliefde Moeder
Cornelia Kloosterhuis,
weduwe van J. P. MEDEMA, in den onderdom van bijna 77 jaar.
Namens de Familie,
R. MEDEMA.
PERNIS, 29 Dec. 1889.

Heden overleed in den ouderdom van bijna 62 jaar, mijn geliefde Echtgenoote en onzes zoons zorgdragende Moeder
MARIA SELS.
De hoop, dat zij in de ruste is ingegaan, die er overblijft voor 't volk van God, lenigt onze smart,
A. C. BOSHOVEN
en ZOON.
KINDERDIJK, den 4 Januari 1890.

Heden overleed na een kortstondig lijden, in den gezegenden ouderdom van ruim 87 jaren, onze innig geliefde Echtgenoot en Vader
JAN VOLLENHOVEN.
Met verlangen zag hij het uur zijner ontbinding naderen, om van een lichaam der zonde verlost, dien God in volmaaktheid te dienen, die hem voor 62 jaren uit eeuwige liefde had opgezocht, en die zich zoo menigmaal in nood en ellende in zijne verzoenende gunst in Christus aan zijne ziele had geopenbaard.
De vaste verzekering van zijne zalige verwisseling troost ons in onze diepe droefheid.
WED. J. VOLLENHOVEN—BOOI.
J. VOLLENHOVEN.
J. VOLLENHOVEN—UITTERWIJK.
WED. C. VAN WIJNEN—VOLLENHOVEN
VEEN, 4 Januari 1890.

Nam de Heere voor bijna een half jaar onzen beminden jongsten zoon van ons weg, heden overleed, na een zeer kortstondige ongesteldheid, mijn geliefde Echtgenoot en der kinderen zorgdragende Moeder
FOKELTJE GERMS DE VRIES,
in den ouderdom van bijna 52 jaren.
Ruim 31½ jaar waren wij door den band des huwelijks vereenigd. Diep bedroefd staar ik de overledene na, maar mijn is wensch den Heere te zwijgen.
W. J. BEERDA.
AUGSBUURT, den 5 Januari 1890.
Strekkende deze algemeene terens tot bizondere kennisgeving.

Heden nam de Heere onzen eenigsten lieveling van ons. Slechts acht maanden mochten we hem met veel zorg bezitten.
De belofte des Verbonds is in onze droefheid onze eenige troost.
J. SCHELTENS.
PH. SCHELTENS—ZALSMAN.
KAMPEN, 6 Jan. 1890.

Heden overleed mijn geliefde Echtgenoot en der kinderen zorgdragende Moeder
VROUWKJE WICHERS,
in den gezegenden ouderdom van bijna 87 jaar, na een gelukkige echtvereeniging van bijna 63 jaar. Haar heengaan was in het bewustzijn van de trouw hares Gods.
J. CS. VAN DIJK
en Kinderen.
GENEMUIDEN, 7 Jan. '90.

Onverwacht nam de Heere door den dood van ons weg, onze geliefde Vriendin en Presidente der Jonged.-Vereen.
WIETSKE HOEKSTRA,
in den ouderdom van bijna 34 jaar.
Dit is voor ons een groot verlies, wijl zij met veel zorg steeds werkzaam was in het belang onzer Vereeniging. Doch wij treuren niet als zij die geen hope hebben, omdat ook zij beleed Jezus haar Zaligmaker te zijn.
Namens de Jonged.-Ver.,
H. GRONDSMA, Secretaresse.
IDSKENHUIZEN, 6 Jan. '90.

Hartelijken **DANK** aan allen, die tijdens de ziekte en na het overlijden mijner geliefde Echtgenoote hunne deelneming hebben betuigd.
Mede namens Ouders, Broeders en Zusters,
H. T. SCHURINGA.
WILDERVANK, 6 Jan. 1890.

Voor de vele gelukwenschen van Vrienden en Bekenden bij de herdenking onzer **40-jarige Echtvereeniging** ons toegezonden, betuigen wij onzen hartelijken **DANK.**
C. F. BEERHORST.
N. v. D. NIET.
SASSENHEIM, 7 Jan. 1890.

„VELDWIJK."
Worden gevraagd
„Verpleegsters."
Zij die voor deze **betrekking** in aanmerking begeeren te komen, worden uitgenoodigd, hiervan bericht te zenden uiterlijk **25 Januari a.s.** aan den ondergeteekende, bij wien inlichtingen te verkrijgen zijn. Goede getuigen van Kerkeraad of bekende Christelijke vrienden, zoomede een attest van een geneeskundige, worden vereischt.
De Secretaris,
M. J. CHEVALLIER.

De Commissie der Christelijke School te Aarlanderveen **vraagt** zoo spoedig mogelijk nog eene Ned. Geref.
ONDERWIJZERES
met acte voor nuttige handwerken, op een salaris van ***f 450*** 's jaars. Sollicitaties te zenden vóór 14 Januari 1890 aan den President, den Heer Jb. RODENBURG, terwijl de ondergeteekende Hoofd dier school, zich bereid verklaart de verlangde inlichtingen te verstrekken.
H. HOUTMAN.
AARLANDERVEEN, 7 Jan. 1889.

CHRISTELIJKE KOSTSCHOOL
te Spannum.
De school beoogt eene **Christelijke practische opleiding.** Behalve in de vakken van het Lager Onderwijs, wordt er onderricht gegeven in de vreemde talen, handwerken huishouding en knippen naar de maat
Kostgeld f 400.
Opleiding voor onderwijzeres zonder vermeerdering van kostgeld. Door vertrek weer plaats voor nieuwe
LEERLINGEN.
Prospectus te verkrijgen bij de Directrice L. J. VAN NAERSEN en bij J. KRULL, Predikant.

Gevraagd een
SCHOENMAKERSKNECHT,
Chr. Ger.; zijn werk geheel of ten deele verstaande, doch **nette werker**, om direct in dienst te treden bij
S. J. PORTE
te Oldeboorn.

JACOB BOSCH, **Brood-, Koek- en Banketbakker** te Zwolle, vraagt zoo spoedig mogelijk een
Bakkersknecht.

WED. MET 7 KINDEREN.
Nog voor deze wed. en hare kindertjes met hartelijke dankzegging ontvangen van G. J. A *Bergen op Zoom* f 1.—. Het deed ons genoegen deze bijdrage van een br. uit onze vroegere Gemeente te mogen ontvangen. Mogen we de lezers van *de Bazuin* nog eens vriendelijk verzoeken, de Advertentie, voorkomend in het No. van 29 Nov. '89, te lezen. Misschien is deze Wed. met de drukke feestdagen vergeten.
In het geheel ontvingen we voor haar f 125 50
Namens den Kerkeraad en de Wed.,
J. M. REMEIN, Predikant.
OOSTZAAN, 6 Jan. '90.

Mach. Breiinr. »de Zeeuw".
Ruime keuze ***gebreide goederen,*** wollen en katoenen ***garens, Jaeger artikelen, Jaeger-breiwol, Jaeger tricot-bever*** en ***flanel.*** Kousen en Sokken. Gebreide ***rokken*** en ***jurkjes.***
A. FOLKERTS,
Zwanestr., GRONINGEN.

Pomade Duptrain
Sedert jaren proefhoudend middel tegen het **uitvallen** der Haren; en tevens **sterke** groeibevordering. In potjes, met gebruiksaanwijzing fr. p. p. van **f 2,—** en **f 1,75** bij W. H. VERHOEFF, Nieuwstraat Kampen.
S. v. p. duidelijk adres op den postwissel.

Voor Zondagsscholen
die schraal bij kas zijn.
Onlangs kocht ik aan het restant van de volgende KINDERBOEKJES:
JOB MORLEIJ of DE BEKEERING VAN EEN DRONKAARD.
HET LEVEN VAN EEN HERBERGIER en twee andere verhalen.
HET VERTROUWEN VAN EEN KIND en negen andere verhalen.
DE GELOOFSARTIKELEN en acht andere verhalen.
Deze vier boekjes zijn uitnemend geschikt voor de **ZONDAGSSCHOOL**, voor geregelde uitdeelingen. Elk boekje bevat 16 pagina's postformaat en kostte bij uitgave **6** cent.
Ik bied ze nu aan, zoolang de voorraad strekt, naar verkiezing gesorteerd:
per 100 voor f 1,50
» 500 » » 6,—
» 1000 » » 10,—
Ter kennismaking kan men van elk der vier boekjes een ex. bekomen tegen toezending van twee blauwe postzegels.
Wie van dit zeer goedkoop aanbod denkt te profiteeren, drale niet totdat de kleine voorraad is opgeruimd.
WINTERSWIJK. H. BULENS.

Bij ZALSMAN te *Kampen* komt van de pers: ***De vereeniging van Waarheidsliefde en Verdraagzaamheid.***
Rede bij de overdracht van het Rectoraat aan de Theol. School te Kampen, 17 December 1889,
DOOR
S. VAN VELZEN.
71 bladz. Rijfaal 80., 60 cent.
Wie er belang in stelt te weten, hoe de schrijver denkt over bovenstaand onderwerp op 't gebied van Kerk en Maatschappij, zende 60 cent in postzegels of per postwissel aan ZALSMAN te Kampen, om het per omgaande post te ontvangen.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

De Boekhandelaar J. H. BOS te *Kampen* houdt 2 à 3 maal 's jaars eene
BOEKVERKOOPING.
Tal van bibliotheken van overleden Predikanten onzer Kerk werden reeds door hem verkocht en steeds was de opbrengst tot tevredenheid der inzenders.
Geheele Bibliotheken, grootere en kleinere partijen worden dagelijks in ontvangst genomen. ***Billijke condities.***

Leg de Courant
niet weg voor gij deze **degelijke** en zeer **goedkoope aanbieding** hebt gelezen.
Zoolang de voorraad strekt, zijn bij mij te verkrijgen voor den zeer geringen prijs van f 1,50:
No 1. **James, Het Huisgezin.** Bestuur en vermaningen tot onderling geluk. Uit het Engelsch door Dr. NIC. BEETS.
INHOUD: 1. De Huisstaat; 2. Over de wederzijdsche plichten van Echtgenooten; 3. Plichten van Man en Vrouw in 't bijzonder, 4. Eenige aanmerkingen omtrent het aangaan der Echtverbintenissen; 5. Ouderplichten; 6. Kinderplichten; 7. Broederplichten; 8. Plichten van Heeren en Dames; 9. Plichten van Dienstboden.
Dit heerlijk werk kost alleen f 3,60.
No. 2. **Levens-beschrijving van »Vader Brummelkamp".**
No. 3. VEENENDAAL, **Gedichtjes voor de jeugd.**
No. 4. **Portret van Prof. Brummelkamp (1860).**
No. 5. **Drietal preeken** van J. HESSELS, in leven Th. Stud. te Kampen.
Die nu van deze gelegenheid wenscht te profiteeren, zende een postwissel groot f 1 50 waarop staat: **James Pakket**, aan G. PH. ZALSMAN te KAMPEN.

Snelpersdruk van Zalsman te Kampen.